

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaadása
 vagy megőrsére nem vállalkosik.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intésendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Mi a vallása? Három szótöbbséggel kimondta a magyar képviselőház, hogy nem kell kérdezni a tanutól, mi a vallása? Három szótöbbséggel, akkor, amikor a képviselők fele sem volt jelen. Csak négy becsületes, vallására valamit adó képviselőnek kellett volna a tegnapi ülésen megjelennie a távollétükkel tüntetők közül s már nem jött volna létre ez a szégyenletes eredmény. Három szótöbbség: potomság s nevetségesen csekély. Mi keresztények a kabátujjunkból előrázhatjuk azt a három szótöbbséget, amikor akarjuk — de hát mikor akartuk? Három szótöbbség: éppen elég ahhoz, hogy csufosan elbukjunk. Három szótöbbséggel meg lehet öni egy országot. Három szótöbbséggel ki lehet verni bennünket keresztényeket a saját hazánkból, három szótöbbséggel idegenek alázasatos szolgálívá alacsonyíthatnak beennünket. Es ha így folytatjuk, el is érjük mindezt, mert ez a mi indolens, gyáva keresztény közönségünk csak beszélni, topánkodni és kétségbeesni tud, de mikor tette kerül a sor, csak annyian mernek kiállni, hogy három szótöbbséggel levernek bennünket.

Magánérdek és közérdek.

A polgári perrendtartás körül kifejlett küzdelem érdekes tünete a magyar közéletnek. Ütközőbe került a közérdek a magánérdekkel, a magánérdeket képviselték az ugynevezett merkantilisták, a közérdeknek hivatott képviselői voltak ebben a harcban az agráriusok, azok, akiket e gyűjtő név alatt foglalnak össze mindazok, akik kellemetlen szinben akarják feltüntetni mindazokat, akik mások érdekében szállnak harcba és küzdenek a közjóért.

Itt ismét nevezetes tünete van a mi közéletünknek. Becsületes és teljes mértékben önzetlen eleink, a hatvanas és hetvenes évek törvényhozói megalkották a maguk törvényeit egy jobb jövő reményében és nagyon sokszor teljesen figyelmen kívül hagyásával az ország igazi belső szükségéinek. Alkottak az alkotmányosság visszaállításával csaknem egy időben törvényt a tőzsei bíraskodásról, fűttek ehhez novellát, később megalkották a szerves kereskedelmi kodexet, közben a polgári perrendtartásról szóló törvénybe bekebelezték a cégilletékesség privilégiumát, javára akkor igen kevés peralanynak, kárára az egész országnak, amit akkor és még ma is, nem a keres-

kedelmi, hanem a földmivelő nép milliói után szoktunk összeszámolni és beiktatni az ország tükrebe.

Évtizedek multak el, míg érezhetően a kivételes kereskedelmi illetékesség privilégiumából származó baj. Évtizedek alatt növekedett fel a tisztas kereskedelem burjánja, sok esztendő mulott el, míg egy külön kereskedelmi osztály növekedett fel ebben az országban, amely a maga boldogulását a visszaélések kikényszerítéséből nyitotta meg olyan bőven buzogó forrásnak, amely többet adott, mint a becsületes és egyenes kereskedelem megfeszített munkája és elvette a kereső és termelő osztályok nagy munkával szerzett keresetét, magát gazdagítván mások rovására ezzel.

A kereskedelemnek ezzel az abortusával fel kellett venni a harcot. Gróf Károlyi Sándor a magyar gazdaságtörténelemben és elhikában soha el nem halványuló gönci levele tüzte ki a harcot a kereskedelem és ipar visszaéléseivel szemben, fegyverbarátságot ajánlván fel a tisztas iparnak és a becsületes kereskedelemnek. És ez a küzdelem ma is folyik, annak tünetei mutatkoznak a gazdasági, politikai és társadalmi életben.

Ilyen tünet e harcban a perrendtartás cégilletékességi rendelkezésének meg-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Olomöntés.

Pierre Leempoels urral a Luxembourgkertben ismerkedtem meg. Ő is ép úgy, mint jómagam is, álmodozni járt oda a virágok közé és márványszobrok alá, ahová egykor Rubens vitte sétálni a feleségét Medici Mária.

Mondhatom, hogy kevés olyan jóízű bohémgyerekekkel találkoztam az életben, mint amilyen ez a Pierre Leempoels volt. Örökön fecsegett és örökön nevetgált, anélkül azonban, hogy egyik vagy másik tulajdonsága miatt ellenszenvenessé vált volna. Sőt megvallom: szerettem őt, mert igen sok sötét órát üzte el szellemes mókáival.

Kora tavasztól késő őszig, nap-nap után együtt voltunk, de sobasem tudtam, hogy ő tulajdonképpen micsoda. Csak amikor úgy október vége felé Leempoels ur hirtelen elmaradt, tudakozódtam utána és megtudtam, hogy egy előkelő divatlapnak az illusztrátora és hogy a nagy hollandus festőművész névrokonához neki is annyi köze van, akárcsak énnekem. Azt is megtudtam, hogy Issyben lakik, Páris ama külvárosában, ahol a világon legromyosabbak a romyosok, ami nemkülönben ő is voratkozott, mert bár divatokat rajzolt, de a maga külsejével vajmi keveset tördött.

Amikor aztán egy hosszú színházi tél után rügyezni kezdtek a Boulevard St. Michel jái és ismét kijárhattam a Luxembourgba, véletlenül találkoztam Leempoels urral, akit —

ha ő meg nem szólít — meg sem ismertem volna, olyan elegáns volt. Nem találtam rajta semmit a régi Leempoelsből, csak a temperamentumát. Most is ép úgy fecsegett és nevetgált, mint azelőtt, amikor még nem fődte vézna tagjait ezerfrankos szkunkszabunda, csak egy szinehagyott, kopott malaclopó havelok; s amikor kócos fején még egy viharedzett Borsalino éktelenkedett a mostani csillogó selyemkőcsög helyén.

Nyilván észrevehette előlötti megütközésemet, mert minden átmenet nélkül meginvitált régi helyünkre, a Pán szobra alá, hogy ott feleiderítse előttem — a titkot. Persze elfogadtam a meghívást s amikor kiértünk megszokott helyünkre és elhelyezkedtünk a kényelmes karosszékekben, elővette arany-sarkos szivartárcáját, megkínált egy havannával s aztán szokott modorával fecsegni kezdett:

— Egy regény illusztrálásával biztak meg annakidején, amit csak azért vállaltam el, mert igen jó árat kínáltak érte. Ez volt az oka, mon cher, hogy elszakadtam öntől és hogy kellemes délutánjainkat felcseréltem az unalmas rajzolással, melyet Lafrance ur, a kiadó, annyira sürgetett. Szépen jövedelmezett a műs én elhatároztam akkor, hogy beköltözöm Párisba, mert tetszik tudni, uriembernek nem igen tanácsos télen át Issyben lakni. Sohasem tudhatja az ember, nincs-e kés vagy Browning az apacheok zsebrevágott kezében... Hogy a lakáskeresés kellemetlenségeim tultegyem magam, megvettem az újságokat s azok apróhirdetése között kutattam valami megfelelő hajlék után. Végre a Figaró egyik hirdetése konvenált. Elmentem tehát az adminisztrációba és kikértem az illető hirdetéstevő lakcímét.

Megkaptam a szelvényt, amelyen ez a pár szó állott: »Mr Henri Dax, rue Victorie 57...« Másnap — december 3-án délután volt — felkészültem, hogy a lakást megtekintsem és esetleg lefoglalozzam.

Különösnek tetszett, hogy csengetésemre Dax ur maga nyitott ajtót. Nyájasan kérdezte látogatásom okát, mire megneveztem magam és megmondtam, hogy a Figaroban közzétett hirdetése nekem annyira-amennyire megfelel, csak megnézni szeretném és ha kell, alkudni is... Dax ur néhány »trés bien« kíséretében betessékelt a szalonba, ahol örömtől sugárzó arccal megnyugtatót atelől, hogy meglessek majd elégedve és hogy nem lesz szükséges alkudoznom. Azután tudakozódott, vajjon azonos vagyok-e azzal a Leempoels-lel, aki a nagy Daniel Lesueur regényét illusztrálta, s igenlő válaszomra, majd hogy nem a nyakamba ugrott a kis rőthaju, pupos emberke, annyira örült — mint mondá — a szerencsének... Nem tudom mire vélni a dolgot. S amikor családjának is bemutatott és megláttam Dax urnak három leányát, tudja mon cher, egészen odavoltam az ámulattól. Valóságos kis bambinók voltak ezek a leányok. A legnagyobbik közülük, Suzanne, pedig egy valóságos Tizián madonnája volt. Forgott velem a szalon és egy szót sem értettem mindabból, amit Dax ur és természetes oldalbördája: a kedves Daxné öngysága hozzám beszélt, valamint hogy mai napig sem tudom, mi minden ostobaságot ketyoghattam ott össze zavaromban... Elég ahhoz, hogy ott tartottak ebéden. Az asztalnál Dax ur és Suzanne közé kerültem, velem szemben pedig a robosztus mama foglalt helyet, akivel Dax ur azonközben, míg én a leányokkal eltréfáltam, igen jelentőségteljes pillantá-

szüntetése az új javaslatban, amely most van a parlament tárgyalása alatt. Nagy és heves küzdelem indult meg a gazdasági érdekképviseltek között. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség éber szemmel és a közérdek hivatott kultuszánál fogva megindították a harcot abban az irányban, hogy valamiképp vissza ne térhessen az alkotandó kodexbe a privilégium, amely a mai jogfelfogás szerint semmivel sem igazolható és mozgalmat indítottak meg, hogy a jogegyenlőség cikkelyeztessék be az új törvénykönyvbe s azt ne éktelenítse semmiféle privilégium.

A tiszta forrású mozgalomnak meglett a maga sikere. A cégilletékesség a megalkotandó törvénykönyvben nem jelentkezik többé abban a formában, amely existenciákat pusztíthatott az élelmesebbek jogtalan gazdaglásával s amely a kisemberek körében több pusztítást okozott, mint bármely országos veszedelem. A törvénybeiktatandó intézkedés védelem a kisembernek, mentsvára a vidéki ügyvédi karnak, biztosítéka a részletügynökök által először a vételre, azután makacságokkal a fizetésre agyonhajszolt kisembernek. Egy egyszerű törvényhozási intézkedés megmenti az egész nagy vidéket, amely mégis nagyobb és érdekeiben jelentékenyebb, mint a főváros valamennyi részletkereskedőjével és ügyvédjével — a kivédhetlen zaklatásoktól, amikből származtak a tönkrejutások és az amerikai kivándorlások.

A tultáplált magánérdeket ime, ismét az agráriusok szorították vissza a közérdek javára. Ha azok az immár ország-szerte rablóknak kikiáltott agráriusok nincsenek, ismét megnyílik a nagy rablási terület, amelynek a zsákmányolásához nem kellett volna egyéb, mint egy

sokat váltott, amelyekből én persze semmit sem értettem.

— Ebéd végeztével Dax urral a pipázóba mentünk, a leányok pedig a szalonban egy kis hangversenyt rögtönöztek. Suzanne zongorázott, két fiatalabbik nővére pedig duettált valami operasáriát. A nehezen mozgó mama pedig valószínűleg még az ebédlő asztala mellett — elaludt és a remek zenei ensemblehoz sikerült brácsakiséretet intonált . . . Ha véletlenül muzulmánnak születtem volna és nem ült volna mellettem az a gnómszerű Dax ur, szentül a hetedik menyországban képzeltem volna magam: oly jól szelelt a szivarom és oly szép volt a bambinók összejátéka. — Dax ur rózsás ábrázatán ezalatt széles mosoly terpeszkedett és apró szemei örömittasan bóbiskoltak, miközben megkockáztatta a kérdést: — »Hát mit szól hozzá, kedves fiam? . . . Lehetséges volna, hogy Suzanne magának meg ne tessék? — és hogy még alkudni is akarjon rá, holott hatvanezer frankot adok vele hozományul? . . . Én csak bámultam, moncher és meg voltam róla győződve, hogy Dax ur személyében egy csöndes örülttel van dolgom. Csak bámultam a levegőbe és olyan érzés fogott el, mintha a fotelem himbálózni kezdene velem, aztán hirtelen lesüllyedne a képzeltem hetedik menyországból egyenesen a fényesre vikszelt parketták alá . . .

Idáig ért Leempoels ur a mesájével, amit oly hanglejtéssel mondott el, hogy nem kellett bevárnom a végét. Megértettem a kómikus helyzetet. S elképzelve azt az ostoba pofát, amit Leempoels ur vágthatott, ott a Dax-ék pipázójában, mialatt sülyedni érezte magát, nem

egyszerű cégbejegyzés és ezzel a finom, egészen törvényes betörő eszközzel ismét ki lehetett volna forgatni a főváros fejős tehenét a vidéket minden javából. De ez egyszer ez a betörő szerszám a tokjában maradt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 24.

Berzeviczy Albert elnök negyed 11 órakor megnyitván az ülést, bejelentette, hogy több kérvény lett benyújtva, melyet a kérvénybizottsághoz utalt át.

Azután áttértek a

perrendtartási

törvényjavaslat részletes tárgyalására.

A 177—193-ig elfogadták.

Egry Béla: A 194. szakaszban egy sajtóhiba helyreigazítását kéri.

A Ház elfogadja.

194—221 paragrafusig a javaslatot elfogadták.

Jaczkó Pál kifogásolja a 222-ik paragrafust, amennyiben az a pör meghosszabbítását idézi elő. Módosítást nyújt be.

Várady Zsigmond: Helyesli Jaczkó Pál módosítását és hasonló módosítást nyújt be.

Székely Ferenc: Kéri Várady módosításának elfogadását.

Pető Zsigmond: Ellenzi az eredeti javaslat 2-ik szakaszának bekezdését. Módosítást nyújt be.

Márkus László: Módosítást nyújt be.

Plósz Sándor: Felel az előtte szólóknak.

Jaczkó Pál visszavonja a módosítást. Várady Zsigmond módosítását elfogadják.

222—305-ig a javaslatot elfogadják.

Mi a vallása?

Cserny Károly a 306-dik szakaszt kifogásolja, mert a bizottság a vallás megállapítását kihagyta, illetőleg a szövegből kitorlotta, nem csak a személyazonosságról van szó, ha-

birtam a kacagást visszafojtani: fölugrottam helyemről és valami »au revoir«-félét motyogtam Leempoels ur felé s ott hagytam őt a Pán szobra alatt, amely mintha maga is nevetni szeretett volna a fatális komédián.

Ugyanis, mint minden lányos háznál, úgy Dax-eknek és ólomöntés volt András-éjjelen és Suzanne-nak vőlegényét mutatott az olvasztott cinkkanál. Es amikor ezt másnap Dax papával közölték, ő, hogy annál teljesebb legyen a tréfa, anélkül, hogy szót is szolt volna valakinek, rohant a Figaro kiadóhivatalába és leadta az alábbi apróhíradést:

Csinos, háziasan nevelt 19 éves leány részére, kinek némi hozománya is van, vőlegény kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

A hirdetések kezelő tisztviselő aztán véletlenül felcserélte a címeket: a hónapos szobáé helyett, amit Leempoels ur szeretett volna megtudni, a Dax ur hirdetésének a címét adta s így jutott az én Pierre barátom olcsó lakáshoz, szép feleséghez — és talán még szebb — hatvanezer frankhoz. Természetes azonban, hogy ez a végzetes tévedés örökre titok maradt úgy a Dax-ék, mint a Leempoels-ék között, amelyről ők soha senkinek nem szoltak . . . Nekem sel . . .

Suzanne pedig, az az édes kis bambinó-asszony talán még mai napig is abban a babonás hitben ringatózik, hogy neki az olvasztott cinkkanál hozta meg az ő drága Pierrejét — azon a holdvilágos András-éjjelen . . .

nem más körülmények is szükségessé teszik a vallás szó megmaradását. Ezen szó kihagyásával egy cseppet sem lehet a szociális érdekeket előmozdítani. (Ugy van.) Kéri a vallás szót a javaslatból nem kihagyni.

Várady Zsigmond ellenkező véleményben van Cserny Károlylyal s ilyen értelemben védi a módosítást.

Sághy Gyula: Csatlakozik Cserny Károly véleményéhez.

Zboray Miklós: Azt kéri mért akarjuk a már létező állapotokat megváltoztatni? Nem hiszi, hogy van Magyarországon bíró, a ki a szerint ítélkezik, hogy valaki katolikus vagy zsidó. Hagyjuk meg e szót és ne figyelmeztessük a népet, hogy 50 év múlva már nem lesz szükség erre a szóra. Ez nem más, mint tendencia, a melyet el kell vetni.

Györffy Gyula jogi szempontból szól a kérdéshez. Ez nem felekezeti, hanem tisztán perrendi kérdés. Összes törvényekben a felekezeti kérdéseket tolták előtérbe.

Tüdös János: Elég hiba!

Györffy Gyula: Tessék megorvosolni! A helyes bírói ítélkezés előkészítő kérdése ez, az eredeti szöveg álláspontján van.

Barta Ödön nem helyesli, hogy valakinek szavahihetőségére vallási kifogásokból következtessenek, azért olyan módosítást kíván és ajánl, hogy a »kihallgatás kezdetén« szavak után a személyazonosság megállapítása végett szavak téessenek, akkor nincs kifogása, hogy a tanut vallási viszonyára nézve is megkérdézzék.

Székely Ferenc igazságügyminiszter sajnálatlaltal konstatálja, hogy a kérdés szélesebb mederben folyt, mint gondolni lehetett volna. Az eredeti javaslatban benne volt, hogy a tanu vallási viszonyaira nézve is kihallgatandó s ő védte is az álláspontot, mert nem volt kétséges, hogy ez a személyazonosság magállapítására szolgál. Ezt a kérdést ma több szónok a szavahihetőséggel hozta kapcsolatba. (Zaj.)

Fölkiáltások a baloldalon: Csak feltételesen.

Székely Ferenc az igazságügyi-bizottság javaslatához járul hozzá.

Plósz Sándor előadó: ez nem felekezeti kérdés, az eredeti szöveget ajánlja.

Szavazás alá bocsátják és 71 szavazattöbbséggel 68 ellenében a javaslatot elfogadják.

Az elnök 10 percre felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

306—331-ig elfogadják a javaslatot.

302-ik szakaszról

Mihályi Tivadar szóval fel és kifogásolja a szakaszt román nemzetiségi szempontokból.

Székely felel, azután

Sümei Vilmos felszólalása után elvetették Mihályi indítványát.

A további tárgyalás folyamán a 438. szakasztól a 646-ig változatlanul elfogadták a javaslatot. A 646 szakaszról az elnök a tárgyalást félbeszakította.

Az ülés két órakor véget ért.

Az indemnitás. A Ház már szombaton az indemnitást fogja tárgyalni, melyre nagyban készülnek a pártok. Fel fognak szólalni Batthyány Tivadar gróf, Molnár János, Széll Kálmán, Kossuth Ferenc, Sztéryny József. A függetlenségi pártban nagyban készülnek a bankszabadalom tárgyalására. A pártban nagy feltűnést keltett, hogy a kormány még mindig nem terjesztette be a bankszabadalom javaslatot.

Az ügyész és a válóper. A Ház akadálytalanul jutott el a perrendtartás javaslatánál a 646 szakaszig. A 646 szakasz, mely az ügyésznek a magatartását tartalmazza a válóperekben, igen élénk vitákat fog provokálni.

Városatya választások.

A december 4-én megtartandó városatya választások ügyében folyton tanácskoznak mind két párt részéről a jelölő bizottságok, azonban megállapodásra még nem jutottak.

A munkapárt jelölni óhajtja *Sztarill* Ferenc építészt, az építőiparosok szövetségének agilis elnökét az újavárosi kerületben, tekintettel arra, hogy egy nagy testület élén áll s tevékeny működését szükségesnek látják a törvényhatóságban.

Az építőiparosok azonban a munkapárt ezen jelölésével nincsenek megelégedve, mert nem akarják esélyeknek kitenni *Sztarill* Ferenc megválasztását.

Tegnap este népes értekezlet volt az építőiparosok szövetségében, amelyen elhatározták, hogy megkeresik a munkapárt vezetőségét aziránt, miszerint *Sztarill* Ferencet nem a várad-újavárosi, hanem az osztói kerületben jelölik.

A város hirdetménye.

A választásra tegnap bocsátotta ki a hirdetményt a polgármester, a következőkben:

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága folyó évi november hó 10-én és folytatva tartott ülésében 414—18579—910. kgy. sz. a hozott véghatározatával a felerészben folyó év végével megbízásukat elvesztő, valamint az időközben elhalálozás folytán megüresedett törvényhatósági bizottsági helyek választás utjára leendő betöltése céljából, Nagyvárad Olaszi, Nagyvárad-Ujváros és Külváros, Nagyvárad-Váralja-Velence és Csillagváros városrészek választókerületekben a választást elrendelte s a választás határidejéül folyó évi december hó 4-ik napját (Vasárnap) tűzte ki. Az 1886. évi XXI. t.-c. rendelkezéséhez képest a város közönségét következőkről értesitem: A választás Nagyvárad-Olaszi kerületben az Olaszi községi elemi leány-iskolában (Tisza Kálmán-tér) dr. Hoványi Géza elnökleite alatt, Nagyvárad-Ujváros-Külváros választókerületben az állami főreáliskola tornatermében (Torna-utca) dr. Mihály Lajos vál. elnök elnökleite alatt.

Nagyvárad-Váralja-Velence Csillagváros választó kerületben a váraljai községi fiu-iskolában (Sánc-utca) Ullmann Sándor vál. elnök elnökleite alatt, 1910. évi december hó 4-ik napján (vasárnap) délelőtt 9 órakor fog megkezdeni s a szavazás napján azon nap délután 4 órakor fog berekesztetni.

Az 1886. évi XXI. t.-c. értelmében a kijelölő biz. tagok újra választhatók s választási joggal azok bírnak, akik az országgyűlési képviselő választók 1910. évre érvényes névjegyzékbe felvannak véve.

A választás a szavazók nevének és lakhelyének nyilvános feljegyzése mellett személyesen beadott szavazat-lapok által történik.

Ha a szavazat-lap több nevet tartalmaz, mint ahány biz. tagot a kerület választani jogosított, az utóbbi írott nevek számba nem vétetnek.

Felhívom Nagyvárad város választó polgárait, miszerint törvény által biztosított alkotmányos jogaikat szabad meggyőződésük szerint ismert férfias komoly higgadsággal gyakorolják.

Nagyvárad, 1910 november hó 19.

Rimler Károly,
polgármester.

Andrássy lapja a kormány ellen. A kormány tudvalevőleg abban állapodott meg, hogy a jövő évi közös költségvetést még a mostani delegátusokkal akarja letárgyalatni. *Andrássy* Gyula politikai intenciót szolgáló lapja a *Magyar Hírlap* törvénytelennek minősíti ezt az álláspontot és erős támadást intéz a kormány ellen. Az ellenzék pedig egyenesen arra hívja fel, hogy mondjon le a delegációs tagságáról, hogy így új delegáció választását provokálja. A perrendtartás vitás szakaszai körül támadt bonyodalom elintézésében is talál ez a lap okot a kormány megtámadására. Ezeket írja: »Nem az a főbaj, hogy (a kor-

mány) egyre váltogatta álláspontját, — tegyük fel, hogy nem politikai dologban nem köteles állást foglalni, vagy ha foglalt, ehhez ragaszkodni. De hogy a békét agráriusok és merkantilisták közt nem tudta a saját pártján belül megcsinálni, hogy segítségül kellett hívnia Darányi Ignácot, Károlyi Mihályt, sőt Polónyi Gézát, a legyőzötteket, a skartba tetteket, a nemzet itéletéből elsatöbbizetteket; hogy tehetetlenül vergődött e mammut-párttal és e mammut-párt meghasonlottan bukdácsolt vele.

Az államtitkár köszönete Nagyvárad közönségének.

Pár hónappal ezelőtt átutazóban megtekintette Nagyvárad városát dr. *Némethy* Károly b. elügyminiszeri államtitkár, aki a miniszteriumban a városi ügyek vezetője. Már ekkor kifejezte az államtitkár Nagyvárad városa iránti jóindulatát, látván a város rohamos fejlődését, intenzív kereskedelmi és ipari életét, az egész ország vidéki városaiiban fel nem található óriási forgalmát.

A látogatás után következő városi közgyűlésen Nagyvárad város törvényhatósága feliratban üdvözölte dr. *Némethy* Károlyt államtitkárrá történt kinevezése alkalmából.

Az üdvözlő felíratra tegnap érkezett meg az államtitkár köszönő válasza, amelyből nemcsak a város iránti jóindulata sugárzik ki, hanem dicsérettel halmozza el Nagyváradot, amelynek meglepő haladásáról örömmel és büszkeséggel emlékezett meg s nemcsak köszönetét fejezi ki az üdvözlésért, hanem hálájának is kifejezést ad.

Az államtitkár levele a következő:

Nagyvárad közönségéhez!

Nagyvárad város közönsége abban a nagy kitüntetésben részesített engemet, hogy 1910. évi szeptember hó 9-én tartott közgyűlésében belügyi államtitkárrá történt kinevezésemről megemlékezvén, — üdvözlésemet határozta el.

Midőn a közgyűlési határozat fogantatásaként hozzám érkezett melegehangú és engem felette megtisztelő okiratért hálás köszönetet mondok, át vagyok hatva a tudattól, hogy e nagybecsű bizalom és megtiszteltetés egyúttal nagy kötelességet ró reám.

Én magam óhajtom legjobban, hogy e kötelezettségnek tölem telhetőleg megfelelhessenek s nemcsak egyéni hálám lerovásaként, de hivatali feladataim körülményeként is tettekben részt vehessenek annak a nagy multu és nagy jövőjű metropolinak felvirágoztatására irányuló munkában, amely városnak meglepő, szép haladásáról csak nemrégiben volt szerencsém őszinte örömmel és büszkeséggel a helyszínen meggyőződhetni.

Fogadja a város közönsége mély hálám és ragaszkodásom kifejezése mellett hazafias üdvözlétem.

Dr. *Némethy* Károly.

GYERMEK CIPŐK, GYERMEK KALAPOK, GYERMEK HARISNYÁK ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
legjobb minőségben és
: kedvező árban :

REICHARD - áruháza

:: czégnél kaphatók. ::

A rendőrség titokzatos lakója.

Elemér Ferenc tb. r. főkapitány tegnap előtt délelőtt egy magas termetű, beesett arcu, pap-kínésű egyént látott a Bémer-téren fel-tűnő ideges mozdulatok között járkálni. Utasiotta a rendőrszemet, hogy a gyarus kínésű egyént hívja fel igazolásra. Az ismeretlen magát *Schneider* Ödön nyelvmesternek mon-dotta, azonban magát okmányokkal igazolni nem tudta.

Erre a főkapitány, miután az előző nap érkezett körözésekből akként emlékezett vissza, hogy a dévai rendőrség egy hasonló személy-leírásu egyént körözött több rendbeli lopás miatt, személyazonosságának megállapítása végett előállította az idegent a rendőrfőkapitányi hivatalhoz.

Kikérdezése alkalmával *Schneider* Ödön előadta, hogy ő sátorlajuhelyi születésű végzett theológus, aki a papi pályát odahagyva, tanári oklevelet akart szerezni, azonban ebben gége baja megakadályozta. Előadta, hogy folyékonyan beszél latinul, olaszul, franciául, angolul, németül s magyarul, hosszabb időt töltött Olasz és Franciaországban, ahol nagy ur családoknál nevelői minőségben volt alkalmazva. Miután azonban gége baja folytonosan előrehaladt, ez év tavaszán Olaszországból haza jött, pár napig Budapesten tartózkodott, majd Bécsbe ment, ahol négy hónapig tartózkodott. Bécsből ismét Budapestre ment s körülbelül 4 héttel ezelőtt jött Nagyváradra. Betegsége folytán állandó alkalmazást nem tudott nyerni és részben korrepetitorsággal, részben pedig nyelvtanítással kereste kenyerét.

Nagyváradon, előadása szerint, állandó lakással nem bírt, hanem egyik éjjel valami kisebb szállóban, másik éjjel Biharpuszókiban halt meg s így állítása szerint végigkóborolta az összes nagyváradai szállóhelyeket, mert annyi pénzt sohasem tudott egyszerre kézhez kapni, hogy hónapos szobát tarthatott volna magának.

A rendőrségen azonban nem ültek fel *Schneider* Ödön megható élettörténetének, hanem személyazonosságának megállapításáig letartóztatták, sürgönyöztek Sátorlajuhelyre és Budapestre *Schneider* előéletének közlése céljából.

Ez történt tegnapelőtt este. Tegnap délelőtt a dolog más fordulatot vett, *Schneider* vallatás közben bevallotta, hogy ő tulajdonképpen *Scholz* Kornél Ödön, azonban előbbi állításait fenntartotta. A detektívek kutattak *Scholz* személyi adatainak megállapítása iránt s ma délután sikerült felfedezni, hogy *Scholz* szeptember hó vége óta a *Rimanóczy*-szállodában lakik, ahol dr. *Kovács* Kornél tanár címen volt bejelentve, igen kiterjedt levelezést folytatott. Levelezéséből megállapította a rendőrség, hogy *Scholz* Kornél egyszer mint tanár, egyszer mint titkár, másszor mint tanári főtitkár kapta a leveleket, s hogy tegnap elmondott vallomása, amelyhez azonban még ma is ragaszkodik, nem felelhet meg a valóságnak, mert a nevezett halomszámra kapta a leveleket, amelyekben részben házasságközvetítésre, részben tanári, biztosítási hivatalnok és más egyéb állások megszerzésére, természetesen kellő honorárium felajánlása mellett, kapott megbízásokat.

Scholz Kornél erre beismerte, hogy ő tényleg protezsált egyeseket a hozzáfordult egyének közül, azonban ezt csupán szíveségből tette, felhasználva magasrangu körökkel való összeköttetéseit, de a protekcióért fizetést soha el nem fogadott. S a *Kovács* név használatát azzal indokolja, hogy nem szerette német hangzásu nevét magyar városokban használni.

A rendőrség *Scholz* Ödönt továbbra is letartóztatva tartja s fáradozik személyazonosságának, valamint illetőségi helyének megállapításán. Nem lehetetlen azonban, hogy személyében egy nagyobb stílusú szélhámos került hurokra.

UJDONSÁGOK.

* **Uj titkos tanácsosok.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király gróf *Csáky Vidor* és gróf *Hunyady Károly* nagybirtokosoknak, valamint *Kardos Kálmán* nyugalmazott főispánnak a titkos tanácsosi méltóságot, a díjak elengedésével adományozta.

* **Egy főszolgabíró rehabilitálása.** Dobozy Kálmán érmihályfalvai főszolgabíró ügye valószínűleg a legutolsó részhez ért el s ezzel lezáródnak az oly nagy port felvert ügy aktái s minden folyik tovább, mintha misem történt volna. A főszolgabíró már eléggé rehabilitálta a fegyelmi választmány akkor, mikor felmentette. Ez a rehabilitálás azonban csak részleges volt s hogy teljes legyen, tegnap maga a feljelentő dr. *Jakab Ernő* érmihályfalvai ügyvéd beadványt intézett az alispánhoz, amelyben férfias kötelességének ismeri, hogy mivel a Dobozy ellen felhozott vádak valótlanságáról meggyőződött, azokat nem csak visszavonja, de sajnálatának adjon kifejezést a miatt, hogy azokat panaszba foglalva a hatóság elé juttatta és ezek nyomán a hírlapokban is meghurcolta. Dr. *Jakab Ernő* egyidejűleg kijelenti azt is, hogy a jövőben egyáltalán nem fog a sajtó útján ehhez az ügyhöz hozzá szólni.

* **A legujabb vizerőmű a Jádon.** Legutóbb ismertettük, hogy a Jádon a királyhágói bányáipar részvénytársaság vizerőművet akar létesíteni, melynek segítségével a közeli hegyekben lévő ásványokat óhajta értékesíteni. A részvénytársaság terve ellen több érdekelt kitogást emelt. A kitogásokra tegnap adta be észrevételét a részvénytársaság, mely első sorban *Zichy Ödön* gróf ellenvetéseit kívánja figyelmen kívül hagyni, mert a két vizerőmű alvizének magassága között igen lényeges differencia van s így a két mű egymásra nem lehet befolyással. A többi engedelményes kifogására általánosságban a részvénytársaság kijelenti, hogy azok el nem fogadhatók, mert a részvénytársaság elektrochemiai gyár hajtására akarja a vizerőművet létesíteni, tehát sem városok világítását, sem villamos vasutak árammal való ellátását nem akarják. Ők egy a vármegye iparára nagyjelentőségű bányatelepet akarnak csinálni, ez pedig teljesen ellentétes a többi engedelményes tervvel. A fentiek alapján kéri a részvénytársaság az alispántól, hogy a többi engedelményes kifogásait utasítsák el.

* **Biharmegye névtára.** A biharmegyei idegen hangzású községek neveit tudvalevőleg még 1907-ben megmagyarosította a vármegye törvényhatósága. A megye e határozatát a belügyminiszter legutóbb jóvá is hagyta. Az új elnevezések alapján lapunk munkatársai Tyll János egy igen praktikus és a levelezéseknél nélkülözhetetlen névtárt adott ki. A névtár két részből áll. Az első rész tartalmazza a régi és új neveket járás s utolsó postákkal betűrendben. A második rész az új és régi neveket járás és utolsó postákkal betűrendben. Az új névtár praktikussága abban nyilvánul meg, hogy egy tekintetre megállapítható belőle, hogy egy községnek mi az új és régi neve, melyik járásban van és mi az utolsó postája. Ezeket kívül semmi fölösleges dolgot nem tartalmaz a névtár, nehogy ezáltal megnehezítse az áttekintést. Az új nevek használatát a községek és a lakosság igénybe is vette s így a levelezés és csomagok expedíálása már az új elnevezések szerint történik. Az új névtár kapható a szerzőnél Szaniszló-utca 15 sz. a., továbbá Kelemen Béla és Sebő Imre könyvkereskedésében, valamint a megyeházán.

* **Takarítsuk a járdákat.** A rendőrség a havas idő beálltánál alkalmával felhívja a közönség figyelmét, hogy a járdatakarítást a szabályrendelet értelmében pontosan teljesítsék, mert ellenkező esetben szigorú büntetésen felel a munkálatok költségére hatósági uton fognak végezteni. A szabályrendelet szerint: A háztulajdonosok, valamint a járda vonalán lakás és üzlethelyiségeket bérlők kötelesek a házuk előtti járdáról a havat és jeget felvágatni és letakarítani, továbbá ónos idő beálltával a járdát vagy ahol az nincs, a ház elejét hamuval, homokkal vagy fűrészporral behinteni.

* **Telefonkibővítés a megyében.** A megyei telefonhálózat kibővítésére a jövő évi költségvetésben 30000 korona van felvéve. Tegnap ebben az ügyben a posta- és táviratigazgató megkereste az alispánt, hogy írassa össze azokat a községeket, ahol telefon állomásokat akarnak felállítani. Egyidejűleg arra is kéri az igazgató az alispánt, hogy új előfizetők gyűjtéséről is gondoskodják, mert a telefonkapcsoló állomásokat azok szerint kell felszerelni.

* **Az ugrai spiritiszta orvos.** Dr. *Grünfeld Adolf* ugrai körorvosra vonatkozólag dr. *Móricz Ernő* megyei főorvos már egy ízben kijelentette, hogy tekintettel Grünfeld lelki állapotára, tiltsák el működésétől és fűgesszék fel állásától. Ennek dacára is Grünfeld tovább működik még pedig oly módon, mely már a legerélyesebb intézkedéseket provokálják Grünfeld működésének beszüntetésére vonatkozólag. Legujabban ugyanis Grünfeld keze alatt meghalt *Kövágó Józsefné*, akit 6 gyermekágyi lázról kezelt, holott a járási orvos szerint az asszony egészen más betegségben szenvedett. Sőt mikor a járási orvos emiatt Grünfeldt kérdőre vonta, Grünfeld egyenesen az alispánhoz fordult panasszal. E panaszban kusza befejezetlen mondatokban kéri Grünfeld az alispánt, hogy a cséffai járási orvost utasítsa, miszerint ő vele ne bánjon úgy ahogy bánik és magasabb orvosi tudományokba ne avatkozzék bele.

Angol uri szabóság.

Az európai modern divatokkal lépést tartva, saját műhelyemben több évi külföldi tapasztalataim érvényesítve, hani és angol legjobb kelmékből raktáromon elsőrendű öltönyöket, télikabátokat stb. készítek megrendelés után.

A n. é. közönség figyelmét felhívom tisztelettel
HÄBER és TÁRSA férfiszabó.
o Nagy Sándor-utca 1. szám. o

* **Lloyd kávéház** ujonnan épített és fényesen berendezett téli kerthelyiségében november hó 25-én a következő pompás szórakoztató képek lesznek bemutatva: 1. *Jegyző* ur szalma özevgy. 2. *Csoda kutyá*. 3. *Siremlékek* Budapesten. 4. *Kecsege* ur sportol. 5. *Luganói tó mentén*. 6. *Mediciek*. 7. *Taufun*. 8. *Minta házmaster*. Beléptidij nincs. Előzékeny kiszolgálás. Kitünő ételekről és italokról gondoskodik. A nagyérdemű közönség becses pártfogását kéri Hartstein és Örléi kávéház tulajdonosok.

Különlegességek r ö v i d á r u k b a n.

Keztyük, fátyolok, harisnyák, shawlok és gombok kiárusítás miatt nagyon olcsón lesznek elárusítva

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

x **Villamos csillárt** ne vásároljon, berendezést ne készítsen, míg **Stern** nel a Bémer-téren nem beszél, felvilágosítok bárkit, ha nem is vásárol nálam. Terveket díjmentesen készítek. Raktáron tartok villamos és gáz főzőket, vasalókat, Wolfram és izzó lámpákat gyári áron házhoz szállítok. Bémer-tér 3. Telefon 556

Nagy karácsonyi és ujévi
occasio Január 15-ig

Radó és Kertész

Kossuth-utca 2. szám.

Siessünk az ajándékokat megvenni,
most míg óriási a választék.

Bluz selyem különlegességek 43--60--70
Bluz bársonyok 55--70--85
120 széles ruha szövetek 28--38--50--58--70--85
140 széles kosztüm kelme 65--85
Jól mosható barbetek 13--17--25--30
Jó vaszon és kanavász 1 vég 5 for. 50
Asztalneműek, valamint, az összes raktáron levő selyem, szövet és posztó kendők, de különösen női fehérneműek teljesen leszállítva adatnak el
Menyasszonyi kelengye választékunk különös figyelmet érdemelnek.

MULATSÁG.

A nőegylet tea-estélye. Igen sikerült estélyt rendezett tegnap este a Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet a Pannónia szálloda éttermében. Nagyvárad előkelő urhölgyei és leányai teát szolgáltak fel, mely után tánc következett. Az estély tiszta jövedelme a menház javára fog fordíttatni. A Nőegylet választmányát a legteljesebb elismerés illeti a sikerült mulatságért.

S P O R T.

Sikertelen ifjusági lövész tanfolyam. A berettyóújfalui járás főszolgabírója jelentette az alispánnak, hogy a tanfolyam szervezése érdekében megkezdett akció egyáltalán nem vezetett eredményre. A főszolgabíró legközelebb népszerű előadások keretében fogja ismertetni a tanfolyam előnyeit, ily alapon több eredményt vél elérni.

Az ifjúsági lövészegyletek szervezése. A honvédelmi miniszter által óhajtott ifjúsági lövészegyletek megalakítása ügyében kiküldött bizottság tegnap este ülést tartott Lukács Ödön elnöke alatt a városházán, amelyen Hlatky Endre főispán, a középiskolák igazgatói és a hadapród iskola két tanára voltak jelen. Az értekezleten megállapították, hogy a főgimnázium és főreáliskola VII. és VIII. osztályu tanulói közül jelentkezők együtt a felső kereskedelmi iskola 2. és 3. osztálya pedig szintén együtt tartják meg a lövészgyakorlatokat. A honvédparancsnokság és az illető iskolák egymásközt állapítják meg a lövészgyakorlatok tanrendjét és jóváhagyás céljából felterjesztik a honvédelminiszterhez.

SPITZER BÉLA

női és gyermek ruha-áruháza

Rákóci-ut 3. sz.

Az év végeig

kedvezményes áron kapható

Felöltők,

Blousok,

Pongyolák,

Aljak,

Kosztimők,

Gyermekruhák

Szörme-árak és ruhakelmék.

Saját műtermemben a leg-elegánsabb toilettek vállal-
tatnak.

TANÜGY.

Választások az iskolaszékben.

Testi fenyték az iskolában.

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután hosszú ülést tartott dr. Thury László elnöke alatt, amelyen az iskolaszék tagjai nagy számmal voltak jelen.

Mindjárt az ülés elején választás volt titkos szavazás útján, betöltötték a községi polgári iskolánál rendszeresített három segédtanítónői állást.

Az elnök előterjesztette a 25 pályázó kérvényét és a rájuk vonatkozó minősítési táblázatot. Az elnök nem élt kijelölési jogával.

A szavazásnál Toldi Blanka 37, Kain Mária 34, Olti Mózesné 22, Herczog Mariska 17 és Melcher J. 1 szavazatot kapott s így Toldi Blanka, Kain Mariska és Olti Mózesné választották meg segédtanítóknak.

Az elnöki jelentésnél nagy vitát keltett az elnökség azon bejelentése, hogy Szabó Sándor váradvelencei községi iskolai igazgató ellen két szülő panaszt emelt, mivel a gyermekeiket megverte. Orvosi látelvetet is csatoltak, s kéri a fegyelmi eljárás megindítását s a panasz áttételét a büntető bírósághoz.

Hosszu vita kerekedett, amelynek folyamán egyesek napirendre térést, mások pedig a fegyelmi eljárás megindítását indítványozták.

Végül 12 szóval 11 ellen elhatározták, hogy az iratokat a fegyelmi eljárás megindítása végett átteszik a közigazgatási bizottsághoz.

A polgári iskolai tanszemélyzet korpótlékának felemelését már régebben elhatározta a törvényhatóság, de a miniszter nem hagyta jóvá. Most újból kéri az iskolaszék, hogy a közgyűlés szavazza meg az összeget s eszközölje ki annak jóváhagyását a miniszternél.

A nyilvános könyvtár szervezetét elfogadták.

Végül az iskolaszék ajánlja a kir. tanfelügyelőnek, hogy a községi polgári leányiskola igazgatásával özv. Személyi Kálmánné tanítónőt bizza meg.

A tanítói kör felolvasó estélye. A vármesyei általános tanítóegyesület központi járás köre, amely a múlt évben is dicsőre méltó működést fejtett ki Bodnár János közs. isk. igazgató vezetése alatt november 26-án ismét megkezdte az évi működését. Ezúttal Albisy Katalin, az ismert nevű író nő ül a felolvasó asztalhoz s egyik új novelláját fogja a kartársaknak bemutatni. A másik előadást a kör elnöke Bodnár János tartja a jövő tanító-ságáról. A felolvasás a polgári fiúiskola dísztermében lesz (II. emelet 23. ajtó.) s teljesen ingyenes. A tanárokat és a tanítás ügye iránt érdeklődőket szívesen látja az egyesület elnöksége.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Bőregér.

Szombat: Muzsikus leány.

Vasárnap d. u.: Erdészleány; este A kormánybiztos. (Bemutató.)

Balkáni hercegnő. H. Balla Mariska a szatmári színház szubrettjének fellépése tette érdekesebbé a Balkáni hercegnő tegnapi előadását, amelyet meglehetősen telt ház nézett végig. A vendégművész nő rendkívül temperamentumos, ügyes színésznő, akinek kis terjedelmű, de kellemes hangja mellett főleg élénk játéka s ügyessége tűnik ki. Tánca már kevesebb dicsőretet érdemel. Nagyon szívesen vesszük, ha alkalmunk nyílik más színházak elsőrendű tagjait megismernünk, mert így helyesebben tudjuk megítélni a saját erőnket. S ugyan azért, amikor a vendégművésznőt megdicsérjük, dicsőretil kell megemlékeznünk a többi szereplőkről, Károlyi Leonárról, aki szép énekével s valóban hercegnőhöz illő tolettjeivel, Tisza Karoláról, ki végtelenül sikkes táncával tűnt ki. (Ő az oka, hogy a vendég tánca nem tetszhetett mellette.) Kassay, Lövey, Asszonyi most is kitűnők voltak, mint mindig, Kabos annyira ügyes komikus, hogy már igazán szeretnők elsőrendű szerepben látni.

Bőregér. Az öröksépségű híres Strausz operett, a »Bőregér« kerül ma színpadra, a nagy sikerű reprint az A bérlők kedvéért megismélti a színház. Bólya Iona, akinek vendégjátéka mára volt tervezve, hirtelen berekedt és így Adél szerepét ma este Zsigmondi Anna játssza.

Dohányzó helyiséget a színházba! A színház tűzbiztonságára előadás alatt egész szakasz tüzoltó örködik, mégis sem az előcsarnokban, sem az emeleti eredetileg dohányzóknak készült helyiségben nincs megengedve a dohányzás. Már pedig mivel üsse el az időt a szenvedélyes dohányos a hosszú felvonások között? Kénytelen kimenni az utcára s mert a kabátot nem érdemes kiváltani a ruhatarból arra a pár percre, sok ember halálra hűti magát. Intézkedést kérünk a színházi bizottságtól.

x Új műsor a Pannoniában. Tegnap este ismét új műsor váltotta fel a Pannonia-mozi változatos repertoárját. A Pathé-cég ezúttal is pompás képeket küldött, amelyek nagy tetszéssel találkoztak. Az új műsor számai: 1. Pathé újság. 2. Kiadó lakás. 3. A halott bosszuja. 4. Hinduk szent városa. 5. Ügyetlen Risis. 6. A zászló által megmentve. 7. Szerelmes gimnázista. 8. Vuksi első párba.

NYILTTÉR.

BÚTOR

jó kivitelben, jutányosan

REISZ

butorgyárában

Nagyvárad, Kossuth(Sas)-u. 7.

ZENE.

Hangversenyeste december elsején. Burmester és Stefániai hangversenyére most már mind nagyobb számmal jelentkeznek az előjegyzők és a napi jegyek rendes vevői, úgy, hogy a rendezőség ezúton kénytelen felhívni a hangversenyek ama rendes látogatóit, akik jegyeikről mindegyik nem gondoskodtak, hogy ez iránt mihamarabb intézkedjenek, mert már csak igen kevés jegy áll rendelkezésükre. Burmester és Stefániai, mint Budapestről közlik, budapesti hangversenyét december 2-ikára tűzték ki. Programja pontról-pontra azonos a nagyvárad est programjával.

Ma távirat érkezett Burmester Willytől, aki most legutoljára a drezdai közönség előtt szerepelt óriási sikerrel, hogy december elsejére Nagyváradra hirdetett estétjét okvetlenül megtartja s ezért — néhány régi nagyvárad ismertségének meglátogatása végett is — már a koncert este előtt való nap Nagyváradra érkezik. A közönség érdeklődése napról-napra nő ez első koncert estének iránt, mely az eddigi elővételből ítélve, mint nagyobb társadalmi összejövetel is grandiózusnak ígérkezik.

A hangversenyre Kolozsvárról és Debrecenből is sokan jelentkeztek. Az eddigi érdeklődés minden várakozást felülmul.

A még meglevő jegyek Vidor Manó könyvkereskedésében árusítottak.

TÁVIRATOK.

Az osztrák költségvetés.

Bécs, nov. 24.

(Saját tudósítónktól.) A közp. ismételőház mai ülésén Bilinski pénzügyminiszter előterjesztette az 1911 évre szóló költségvetési előirányzatot, a mely 2.818.507.772 korona bevételt és 2.818.196.736 korona kiadást vagyis 311.036 korona fölösleget tüntet fel.

Bombázzák Brazília fővárosát.

London, nov. 24.

A lapok jelentése szerint Barresbe magántávirat érkezett, amely hírül adja, hogy a braziliai hadiflotta föllázadt és bombázta Rio de Janeiro fővárost. Londoni pézaintézetek is oly tartalmu táviratot kaptak, hogy a braziliai flotta egyrésze föllázadt.

A mexikói elnököt megölték.

Newyork, nov. 24.

Mexikóból távirat érkezett, hogy Diaz elnököt megölték. A hír megerősítése még nem jött, mert a forradalmárok az összes táviró vonalakat szétrombolták.

New-York, november 24.

Mexicói távirat szerint vasárnap az egyik forradalmár lakásán gyűlés volt, melyen az összes magasabb hivatalnokok és az Imperial kiadójának megöletését határozták el. Chihuahua-ban a harc délután tovább folyt. Cabargo utcáin tegnap este több embert megöltek. Mintegy 75 lázadó megtámadta a helyőrséget, de leverték őket.

Csábító járásbíró.

Budapest, nov. 24.

Udvardy József dunaszerdahelyi gazdálkodó feleségét pár hónappal ezelőtt egy járásbíró elcsábította és megszöktette. A szökevényekre tegnap véletlenül jött rá a budapesti rendőrség egy dunaszerdahelyi ember segítségével. A szökevény asszony ellen a válópert, a szöktető járásbíró ellen pedig a csábítás miatti eljárás megindítása iránt a kellő intézkedéseket megtették.

Elfogott nemzetközi betörő.

Páris, nov. 24.

(Saját tudósítónktól.) Ma itt két nemzetközi betörőt fogtak el. A betörő külföldiek és fel voltak szerelve mindenféle betörő szerzővel. A betörők a paksi takarékpénztárakat tanulmányozták.

REGÉNYCSARNOK.

Rózsika.

Írta: White-Mellville G. J.

— Angolból. —

141

XXX. FEJEZET.

Isten veled — menj.

Hirtelen ágy készült a királyné kedvenc nappali szobájában: egy erős, délceg férfi, beköltözve és tapasztalattal ellátva hevert azon hanyat és mozdulatlanul, csak szeme forog egyik oldalról a másikra, amint két ápolónéja mozdulatait követi, kik nesz nélkül járnak ide-oda a szobában. Bajos megmondani, hogy közülök melyik a gyengédebb, ügyesebb, és melyik jár el nagyobb buzgalommal az ápolásban. Pedig az ápolást igen különböző iskolákban tanulták, mert az egyik a beteg neje, a másik az ő uralkodónéja; egyik egy beretagnei parasztleány, a másik Franciaország királynéja.

Mikor Legros Pétert biztonságba hozták állásáról, melyet oly kitartó hősiességgel védelmezett, úgy látszott eleinte, hogy élete bizonyára kiköltözködik testéből azon sok nyílások valamelyikén, melyeket sebeiben kapott; de ez az ember rendkívül életerős testalkatával volt megáldva, hatalmas természetén kívül. Miután erősitőt adtak neki és a vérzést elállították vagy tíz helyen, visszanyerte eszméletét s azon erős vágyát fejezte ki, engedjék felkelni, hogy verekedéseit a királyné ellen-ségeivel tovább folytathassa. A királyné teher kezét Péter homlokára téve s királyi parancsát adá, hogy fekdjék csendesen.

— A veszély elmúlt, — mondá bályos mosolyával. Ön háritá azt el a végső pillanatban, s most az ön kötelessége lesz, Rózsikáért

élni. Az az óhajom, hogy viselje magát nyugton s hogy így felgyógyuljon.

A királynét lenn a kapuban várta fogata. A nemzetőrség fegyverben volt, hogy őt, férjét és gyermekeit elkísérje, nem annyira a királyt megillető tisztelettel, mint a foglyokat illő vizsgaszemekkel. Csak kis időt engedtek neki, mely alatt elégettetett néhány papírt, összeszedhetett pár gyűrűt s egy maroknyi egyéb apróságot, melyek egy nő szívének történetét képviselik; és mégis talált időt, bekötözni védője sebeit, megvizsgálni annak megrémült nejét s megtenni intézkedéseit mind a kettőnek jövődö biztonságára.

Midőn Péter behunyta szemét s a kimerülés álmába sülyedt, a királyné Rózsikát egy ablak mélyedéséhez húzta és egy bepecsételt csomagot tett a kezébe.

— Kegyed itt fog maradni, kicsikém, ha mi elmentünk, — mondá. Még van annyi befolyásom azokra, kiknél most a hatalom, hogy ezt a kegyet megnyerhessem. Nem, kegyed nem jöhet velem; Péternek legalább két hétig itt kell maradnia és a kegyed helye az ő oldalán van.

Rózsika egy okos tekintetet vetett az ágy felé; ha szíve egy nagyobb része férjeé volt, nem kis rész illeté meg a kegyelmes asszonyt, ki saját szomorúságának magaslátáról nyájasan s másokra gondolva tekintett le reá és teljesen megleledkezett ön magáról.

— Ha majd Péter eléggé jobban lesz, hogy el lehessen vinni, — folytató a királyné, — majd gondot fog viselni az ezen csomagban levő levelekre. Ausztriában levő egyik barátomnak szól az és a saját kezével kell átadnia.

(Folyt. köv.)

Igazságszolgáltatás.**A Rokszin-ügy.**

— Második nap. —

Tegnap a Rokszin György ellen emelt legsúlyosabb vádat, a hamis tanuzásra való felbujtást tárgyalta a tábla. Porumb Kornél itt is csökönyösen megmaradt vallomása mellett. Az elnök több érdekes és új világításra igyekvő kérdést intézett a vádlottakhoz. A közönség, mely a törvényszéki tárgyalás iránt oly nagy érdeklődéssel viseltetett, tegnap is távolmaradt és így teljesen üres padok előtt folyt le a különben elég érdekes tárgyalás.

Tudósításunk a tegnapi napról a következő:

A vádpontozat harmadik pontja, a dr. Rokszin ellen emelt hamis tanuzásra való felbujtás van szóon.

Böhm Jenő előadó részletesen ismerteti a vádat és a törvényszéki tárgyalás anyagát. E szerint dr. Rokszin György 25000 koronát ígért Porumb Kornélnak, ha a Bleyer—Zámory perben, mely jogügylet kimondásáért volt indítva, megesküszik arra, hogy Bleyerék és Zámory Mária között az illyei birtok haszonbérletére vonatkozólag a szóbeli szerződés létrejött. Ezt a birtokot dr. Márkus Mihály ügyvéd vette meg, de aspiráltak rá Porumb Kornél és Rokszin György is, de ettől elesetek. Az ingatlan eladása folytán Bleyerék haszonbérlet nélkül maradtak és ezért kártérítési pert indítottak Zámory Mária ellen, de ezt elvesztették. Ekkor indították Bleyerék a fenti jogügylet kimondása iránti pert, melyben Porumb Kornél lett volna a koronatanu.

Az elnök ezután kérdéseket intéz a vádlottakhoz. Először Rokszin Györgyöt kérde.

Elnök: Mikor közölte önnel Porumb Kornél, hogy ő is tudna a Zámory-féle perben tanuskodni?

Rokszin: Egy alkalommal Porumb mesélte neki az irodájában, hogy Bleyerék elvesztették a pert, pedig igazuk van, ő is tud a szóbeli szerződés létrejöttéről.

Elnök: Miért küldte hát ki a kérdőpontokat Porumbnak, ha az tudott a szerződésről? Ez arra enged következtetni, mintha ki akarta volna tanítani.

Rokszin: Blága Eutin egyszer Porumb megbízásából kérdezte tőle az irodában, hogy mikor lesz a tanukihallgatás. Erre ő egy levélben megírta ezt Porumbnak. Ez a levél ment a kérdőpontokkal együtt Porumbhoz.

Elnök: De ennek a levélnek a hangja és kifejezése (Légy erős!) arra engednek következtetni, hogy ha nem is volt a hamis tanuzás önök közt megbeszélte dolog, de ön mégis talán sejtette ezt.

Rokszin: Még gondolatomban sem volt. Kirúgtam volna az irodámból azonnal.

Elnök: De azt is írta abban a levélben, hogy majd rendeződnek a dolgaik. (A Porumbé.) Tehát tudott Porumb büncös váltómanipulációról?

Rokszin: Nem tudtam.

Elnök: De egy másik írásból ez tűnik ki?

Rokszin: Irhattam, de én akkor nagyon izgatott voltam.

Ezután Porumb Kornélhoz intézett az elnök kérdéseket.

Elnök: Mondja meg őszintén, vajjon nem Bleyerék biztatták magát a hamis vallomásra? Vagy nem bosszúból vallott Zámory Mária ellen, mert az ingatlant maga is, meg Rokszin is meg akarta venni és végre is egyikőjüknek sem sikerült?

Porumb: Megmarad vallomása mellett.

A kérdőpontos levélre új dolgokat is vall Porumb Kornél. Eszerint az egyes kérdések után még az adandó feleletek is oda voltak írva. De ez, úgy emlékszik nem a Rokszin írása volt.

Az elnök a kihallgatásra vonatkozólag még Barb Parthénhoz intéz kérdéseket, aki mint járásbíró a tanukihallgatást foganatosította.

Elnök: Beteg volt akkor Porumb Kornél?

Barb: Ágyban feküdt.

Elnök: Milyen hangulata volt?

Barb: Ezt nem tudom, mert nem én hallgattam ki, hanem a jegyzőm. En egy sarokban a bíróval beszélgettem.

Elnök: Hát így teljesítette ön a kötelességet? Így bizzunk mi meg a bírókban? Tudja ön, hogy a törvény még azt is előírja a bírónak, hogy megvizsgálja, miszerint nincsenek-e a kérdőpontok kitanítólag foglaltak? Vajjon nem tartalmazzák-e rejtve a feleleteket is?

Barb Parthén vallomásával mégis annyit megállapít a bíróság, hogy Porumb Kornél a kihallgatás alkalmával beszámítható volt.

Ezután az elnök a tárgyalást mára halasztotta.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

N. N. Természetesen 66000 és nem hat-százhatvanezer koronát hagyományozott a megbol-gult a testvéreinek és azok gyermekeinek. Ugylát-szik nagyon benne voltak a szedők a nullák sze-désében és gondolván, O se nem oszt se nem-szoroz, oda csaptak még egyet s így lett 66000-ból 660000.

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

21078—1910. Tkv. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A nagyváradi ktr. törvényszék, mint tkvi. hatóság közhírré teszi, hogy a Közgazda-sági bank és az Általános takarékpénztár vég-rehajtónak Weisz Róza Groszmann Dezsőné végrehajtást szenvedő elleni végrehajtási ügyben a pelbárhidai 343 számú betétben A. I. 1 sorsz. alatt felvett szántóidőből álló jószág-estnek — Weisz Rózát illető egyharmad ré-szére az özv. Weisz Mártonné Berger Betti bekebelezett haszonélvezeti jogának fenmara-dásával a 9261—910 tkv. számú végzés foly-tán foganatosított, de dr. Lövy Mór nagyvá-radi lakos utóajánlata következtében hatályta-lannak nyilvánított bírói árverés helyett elren-

delt új árverésnek a végrehajtási árverést elrendelte és annak fogantatására határnapul az 1910. évi december hó 15 napjának délelőtti 9 óráját Pelbárhida községhezához kiützte. Kikiáltási ár az utóajánlat tevő által megígért 1050 korona, az árverésre kitett ingatlan azonban ezen kikiáltási áron alul nem fog eladatni és ha ennél magasabb vételár meg nem ígértetik, az ingatlan utóajánlat tevő által megvetnek fog nyilvánítani, még akkor is, ha ő az árverésen meg nem jelenne.

Az ingatlanra özv. Weisz Mártonné javára bekebelezett hasznélvezeti jog az árverés által nem érintetik. Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 20 százalékát készpénzben vagy óvadé képes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságánál és Pelbárhida község előljáróságánál tekinthetők meg. Nagyvárad, 1910. évi okt. 28 án. A kir. törvényszék, mint tkvi hatóság: **Kiss András** s. k. kir. törvényszéki bíró.

A kiadmány hitelül:

Koltay

üg. tkkvezető.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

*Gyorsan pusztul a bőr s ezt Ön bánja,
Ha Fernolendt NIGRIN-jét nem használja.*

A legmegbízhatóbb szőlészeti tanácsadó

a BORÁSZATI ZSEBNAPTÁR

melynek 1910-iki évfolyama most hagyta el a sajtót. Ez a 420 oldal terjedelmű zsebkönyv minden szőlőgazdának

: nélkülözhetlen tanácsadója. :

Tartalmazza az összes törvényeket, rendeleteket és elvi jelentőségű határozatokat, melyek a szőlészetre és borászatra vonatkoznak; felsorolja az idevágó összes állami és társadalmi intézményeket, közli a gazdák által igénybevehető kedvezményeket; röviden ismerteti a szőlő és pince összes munkáját; terjedelmes jegyzéknaplóval bír a szőlőben és pincében előforduló munkák, költségek feljegyzésére, stb. Az immár 12. évfolyamában megjelenő zsebnaptár egy kis könyvtárt helyettesít, mely amellet mindig kéznél van. A díszes kötetű „BORÁSZATI ZSEBNAPTÁR” ára bérmentve 3 K 20 f. Kapható a „Borászati Lapok” kiadóhivatalában Bpest, IX., Üllői-ut 25. és minden könyvkereskedésben.

Értesítés!

Weisz Lajos

Kereskedelmi és műszaki irodája

Nagyvárad, Szacsavay-utca 81. -:- Telefon: 323.

Cement. Legjobb minőségű portlandcement a Magyar Bank és Kereskedelmi Részv. Társ. belpátfalvai cementgyárából.

Szén. Elsőrendű porosz szénbányák képvisellete Sugár Vilmostól.

Gázberendezések, coks és kátrány. A nagyvárad-i légszeszgyár képvisellete.

Műszaki cikkek. Motorok, fűrészbereendezések, fémegmunkáló gépek, jéggépek hűtőkészülékek stb. a Brünn Königsfeldi gépgyártól. Az összes műszaki cikkek, kenő és ásványolajok.

Bankosztály. Jelzálog kölcsönök közvetítése, értékpapírok adás vétele, kereskedelmi és iparvállalatok finanszírozása.

Ingatlan forgalmi osztály. Mint a Házépítő és Telek adásvételi Részv. Társ. ügyvezető igazgatója a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl: parcellázásokat, valamint telkek és ingatlanok adásvételét; elvállal bérházak és egyéb ingatlanok kezelését és értékesítését.

**Vegyél!
Vegyen!
Vegyünk!**

10. 13. és 17.
Koronáért

Moskovits Antonomiai cipőt
Nagyvárad

Kossuth-utca 5. gyár épület és
:: Bémer-tér, Fő-utca sarok. ::

Sikerült egy nagyobb porcellán-gyár raktárát megszerez-nünk, ennél fogva abban a helyzetben vagyunk, hogy a n. é. közönségnek hihetetlen árak mellett :: bocsátjuk készletünket rendelkezésére ::

Étkező-készlet 26 drb aranyozással diszítve 13.60	Kávés-készlet aranyozással diszítve 4.60
Theás-készlet aranyozással diszítve 5.20	Mosdó-készletek 7 koronától feljebb.

Képeretézések, diszműáruk, üvegekészletek, majolika készletek és vázák, **karácsonyi és újévi ajándék tárgyak** legnagyobb választékban

Kiváló tisztelettel

Heller Testvérek

Nagyvárad, Zöldfa-utca. Zöldfa-épület.

Telefon: 372. Telefon: 372.

A
„TISZÁNTÚL“-ra
előfizethetni
mindennap.

A Z I G A Z,

hogy sehol sem lehet oly kellemesen szórakozni, mint —

Kecskeméthy István

„NEMZETI“ vendéglőjében.

Karcos bor a legjavából kapható. Kitűnő magyar konyha. A legjobb fajborok. Abonánsok polgári árban megegyezés szerint szolgáltatnak ki. — Minden este fényes műsor —

mozgófénykép előadás.

— Belépti díj nincs. —

A vidékiek találkozóhelye.

Szallodámban szobák 1 korona — 60 fillértől kaphatók. —

Számos látogatást kér tisztelettel

Kecskeméthy István vendéglős, a NEMZETI szalloda, vendéglő és kávéház bérlelője.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor. 100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenemű izzólámpa különlegességek, fényképező-lámpák ugyancsak legolcsóbb áron kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lévőtől 12 lévőig minden nagyságban

Elvállaljuk

villamos világítás

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Eladó föld.

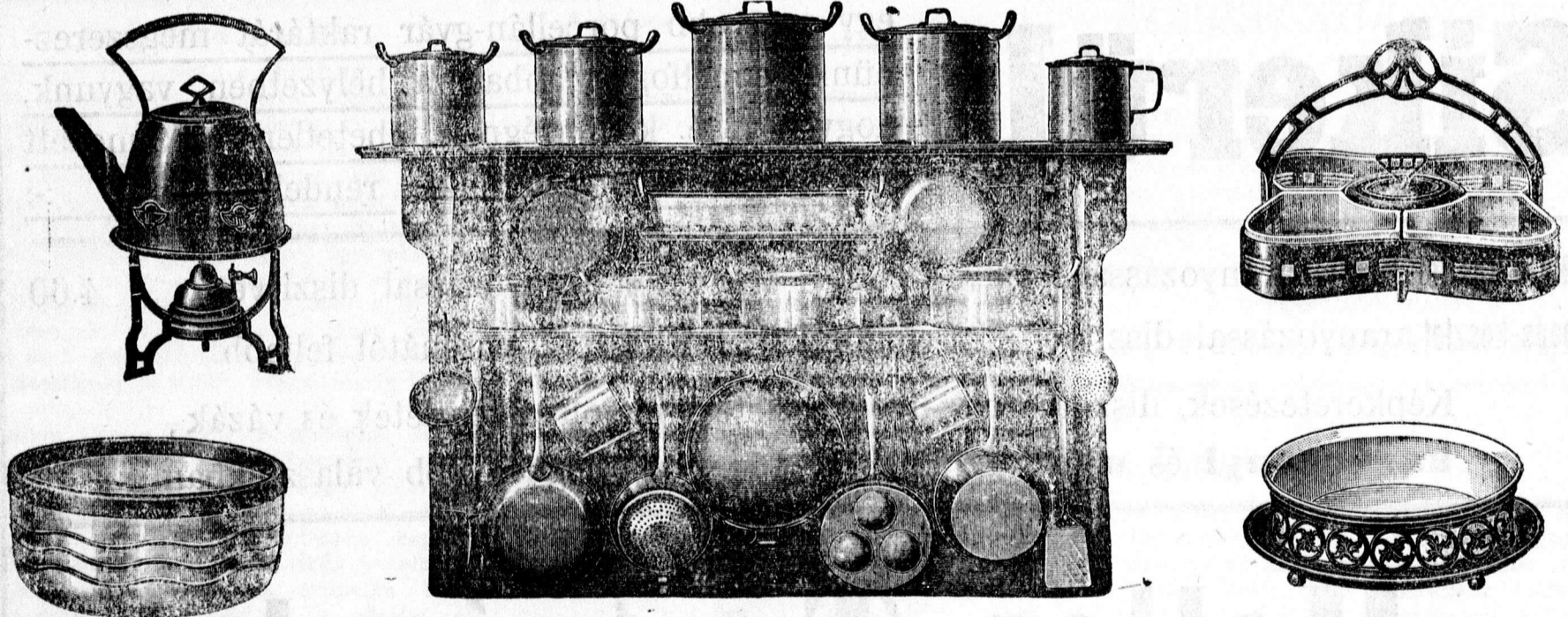
Nagyváradtól 15 percnire fekvő mintegy 55 kat. hold kiterjedésű elsőrendű szántóföld a szükséges épületekkel ellátva egészben vagy parcellákban eladó.

A feltételek megtudhatók a Nagyváradon székhelyű **Központi Takarékpénztárnál.**

Baross-utca 60. számú ház földszintjén két szoba, konyha és mellékhelyiségekből álló lakás 1910 évi

november 1-től kiadó

Értekezni lehet Polgári Takarékpénztárnál, Kossuth-u. 4. sz.

Modern konyhaberendezések és háztartási különlegességek.

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon helyben és vidéken 390.